

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Decisiones Practicæ Casuum Conscientiæ Selectorum In Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Pars Altera Decisionum Practicarum Casuum Conscientiæ Selectorum In
Praxi, Et Foro Interno Quotidie Occurrentium, Omnibusque, Præsertim
Ecclesiasticis, Qui Sui, Et Aliorum Curam Gerunt, Perutilium, Resolutorum

Leonardelli, Bonaventura

Augustæ Vindelicorum ; Græcii, 1739

Casus XVII. De mutuo dato cum præscientia valoris augendi, & minuendi.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41144

mittat, censetur ipsi mutuo dare, potestatemque facere alienandi, eam negotiandi &c. arg. l. si sacculum, ff. depositi; ac proinde ex eo tempore, quo mutui, vel quasi mutui con-

tractus intervenisse censetur, dominium, atque adeo ipsum etiam rei periculum ad depositarium spectet.

CASUS XVII.

De mutuo dato cum præscentia valoris augendi, & minuendi.

Barillus cujusdam Principis Consiliarius sciens ex mandato Principis pauplò post valorem monetarum aurearum auctum iri; argentearum verò minuendum, Donato mutuum petenti dat centum aureos; Dagoberto verò centum fl. ea conditione, ut post annum uterque reddat tantum, quantum accepit, nulla facta mentione de valore monetarum augendo, & minuendo, eò quòd hoc secretum à Principe sibi communicatum revelare non possit,

QUÆR. I. An Barillus sciens postea esse minuendum valorem pecuniarum argentearum possit licitè Dagoberto mutuos dare centum illos florenos, ut eos sibi restituat juxta valorem, & æstimationem, quam habebant tempore mutationis, non monito Dagoberto de variatione pretii futura?

QUÆR. II. An Donatus teneatur reddere centum aureos in specie, cum post auctum aureorum valorem restituendum est mutuum, an verò satisficiat reddendo æqualem valorem?

QUÆR. III. An licitum sit aliquid accipere ultra sortem pro obligatione non repetendi mutuum ante certum tempus, v. g. ante annum &c.

105 **A**D I. Q. negativè respondent Salas *dub. 25. n. 3.* arbitantes talem contractum usurarium fore, nisi mutuans ante diminutionem valoris

Azor *3. p. l. 5. c. 7. q. 9.* A. bulens, Gabr. aliique apud R. P. Leonardelli Soc. Jesu, P

loris posset emere illâ pecuniâ ali-
quid æquivalens.

¶ 106 Affirmativam tamen sententiam
meritò tenent Idem Salas l. c. Lugo
D. 25. Sect. 7. Less. l. 2. c. 21. n. 44.
Bonac. D. 3. q. 2. p. 5. Reginald.
l. 25. n. 345. Sylvest. v. usura 1.
q. 19. Diana tr. 8. de contract. Res. 25.
& alii censentes talem contractum
adhuc justum, & licitum esse.
Prob. 1. quia ea pecunia, quæ mu-
tuò datur, verè tunc talem valo-
rem habet, ac retinet, & pro hoc
tanto valore debet mutuarius po-
stea reddere æqualem valorem,
seu tantum, quantum accepit.
Nec obest, quòd interea valor pe-
cuniæ acceptæ decreverit; nam
decrementum hoc non mutuans,
sed mutuarius subire debet, quia
valor pecuniæ non perit mutuanti,
cùm non pereat tempore, quo pe-
cunia erat mutuantis, sed perit mu-
tuatario, quia perit tempore, quo
pecunia erat propria mutuarii,
utpote qui illius dominum acqui-
siverat per mutuum acceptum;
valor autem rei Domino perit.

Conf. quia mutuans ita mutuando
utitur jure suo, & tradit pecuniam
tanti valoris, ut recipiat pecuniam
æqualis valoris, & consequenter
non accipit aliquid supra sortem,
cùm tantum sit recepturus, quan-
tum tradidit. Nec obstat, quòd
defectus diminuti pretii debeat à
mutuatario compensari; quia per
hoc mutuans non plus recipit,

quàm dedit, sed æqualem valorem
qualem habebat, & retinebat pe-
cunia, cùm mutaretur. Nec ob-
est præscientia privata, quam mu-
tuans habet de decremento pecu-
niæ futuro, cùm eam nec tenea-
tur, nec possit manifestare ratione
secreti servandi. Quod Conf. 2.
à pari; nam etiamsi venditor sciat
futuram pretii remissionem, seu di-
minutionem, & emptor nesciat;
nihilominus potest res suas absque
injustitia vendere pretio currente,
ut docet communis DD. cum S.
Thom. q. 77. a. 3. ad quantum; quia
res justè vendi potest juxta com-
munem æstimationem pro tempo-
re vigentem, & usitatam, hoc ip-
so, quòd justum pretium desuma-
tur vel à Principis lege, vel à com-
muni hominum æstimatione; nec
privata scientia venditoris com-
munem sensum, & æstimationem
mutat, sicut non mutat privata sci-
entia emptoris, alioquin emptor
non posset emere pretio currente,
si sciret pretium postea notabiliter
augendum, quod falsum esse con-
stat exemplo Josephi Patriarchæ
Genes. 41. Ergo &c.

Ad 2. Q. si Barillus centum au- 107
reos mutuos dedit sine expresse
pacto, ut reddantur in eadem om-
nino specie, & ejusdem bonitatis,
tunc non esse obligatum, auctò
pretiò, ad centum aureos in spe-
cie restituendos, sed poterit dimi-
nuto numero aureorum æstima-
tionem detrahere. Ita Molina
D.

D. 212. Tolet l. 5. c. 34. Eman. Sà
v. mutuum, Navar. c. 27. n. 194. Lu-
 go D. 25. de just. sect. 7. n. 124. Sa-
 las dub. 25. n. 1. Less. l. c. dub. 17.
 n. 151. Palao D. 4. de mutuo n. 7.
 Rebell. l. 11. q. 15. Fill. tr. 35. n.
 490. Sotus, Sylvest. & alii, affir-
 mantes contra Bartolum, aliosque
 Juristas apud Pal. l. c. mutuum non
 debere reddi in eadem specie mo-
 netæ, sed posse mutuatarium re-
 stituere in moneta quacumque
 ejusdem valoris, & bonitatis, seu
 quæ adæquet valorem illius, quam
 acceperat, sive valor pecuniæ po-
 stea extrinsecè creverit, sive decre-
 verit, ut si centum aureos accepi-
 sti, reddas tantum, quantum adæ-
 quat valorem centum aureorum,
 ubi diminuto numero aureorum
 detrahere poteris eam majorem æ-
 stimationem, quia ea detractio-
 ne facta tantum restituas, quantum in-
 specta communi hominum æstima-
 tione accepisti. Ratio est 1. quia
 usus jam obtinuit, & consuetudo
 omnium Provinciarum, teste Lug.
 Molin & aliis, ut nisi aliud in pactum
 deductum fuerit, omnia debita sive
 ex delicto, sive ex mutuo, sive ex
 quolibet alio contractu validè sol-
 vantur in quacumque legitima mo-
 neta: ergo. Nec obstat hîc quòd
 mutuum inducat obligationem sol-
 vendi in eadem specie; quia hoc
 non obstante dicitur adhuc solvi
 in eadem specie formali, siquidem
 species potissima monetæ non de-
 sumitur ex materia, sed ex valo-
 re, à quo formaliter, seu tanquam

forma constituitur in ratione mo-
 netæ, ut adeò quando solvitur in
 moneta habente eundem valorem
 formalem, dicatur solvi mutuum
 in eadem specie, ac bonitate, &
 sic tantummodo in hoc differentia
 aliqua individualis, & materialis,
 non verò specifica, ut advertit citt.
 Lugo.

2. Quia si valor pecuniæ mu-
 tuò acceptæ interea decrevisset,
 non ideò esset minus valoris sol-
 vendum mutuanti, ut patet ex su-
 præ dictis, quandoquidem valor il-
 le non perit tempore, quo pecu-
 niæ erant propriæ mutuantis, sed
 quo erant propriæ mutuatarii, cui
 proin tanquam domino rei valor
 perit; non verò mutuanti, qui
 tunc temporis illius Dominus non
 erat: ergo à pari, si pecuniæ va-
 lor crevit, accrescet mutuatario
 tanquam domino pecuniæ; non
 verò mutuanti, cui proin non plus
 valoris erit reddendum, quàm fu-
 erit valor, quem mutuò dedit, a-
 liàs mutuans acciperet aliquid ul-
 tra sortem mutuò datam, scilicet
 augmentum pecuniæ interim au-
 ctæ.

Favet huic doctrinæ *cap. olim*, &
cap. cum Canonicis de censib. quæ do-
 ctrina secundum Molin l. c. Lug. &
 alios procedit etiam pro casu, quo
 mutuans fuisset pecuniam servatu-
 rus; tum quia lucrum cessans, nisi
 in pactum deducatur, non debet
 solvi à mutuatario, antequam sit in

mora solvendi; tum quia sicut si valor decreveret, mutuans ratione mutui vitaret damnum decrementi, ita quoque subire debet jacturam illius incrementi, quæ per accidens ratione mutui inde sequitur.

P. 3. à pari. Si mutuo accepisti duos modios tritici, & postea ex Principis mandato mensura tritici, augeatur, non obligaris auctâ mensurâ reddere duos modios tritici integros, sed sufficit reddere duos modios tritici correspondentes duobus modis præcedentibus, quos accepisti, antequam mensuræ variatio fieret: ergo pariter si accepisti mutuos centum aureos, & postea ex mandato Principis valor aurei crevit, non teneris jam dare centum aureos integros, sed valorem centum aureorum, qualem mutuo accepisti.

Dices cum Bartol. in leg. 1. §. ult. ff. de auro, & argento, qui aurum mutuum accepit, non satisfacit tantummodo reddendo in argento, vel aere, quia reddit aliquid specie diversum ab eo, quod accepit, adeoque non redditur mutuum in eadem specie.

R. n. a. si aliter conventum non fuit; etsi enim reddat aliquid specie physica diversum, satisfacit tamen, quia nobilitatem materiæ acceptæ compenlat quantitate, & va-

lore pecuniæ solutæ, siquidem in pecunia, quod principaliter spectatur, non est materia, sed ejus valor extrinsecus, & æstimatio, ut colligitur non obscure ex leg. 1. ff. de contrahend. empt. & l. unic. Cod. de argenti pretio, quod thesauris infertur. Ubi Imperator statuit, in publicis collationibus licere pro 20. libris æreis unum auri solidum, & pro singulis argenti libris quinos æreos inferre.

R. 2. etsi Barillus sciverit, pecuniæ auriæ valorem brevi augmentum, si tamen mutuos dedit centum aureos roganti Donato, idque in pactum deduxit, ut mutuum reddatur in eadem specie, & moneta, potest exigere, ut centum aurei in specie, (vel æquivalenti) sibi reddantur, non obstante augmento pecuniæ mutuatæ, si tamen ipse mutuans pecuniam suam erat servaturus usque ad tempus valoris aucti, sicut de quolibet præsumitur, quod esset servaturus, si sciret pecuniam brevi auctum iri. 108

Ratio est, quia nisi posset exigere centum aureos cum suo augmento, deberet ipsemet damnum pati ob lucrum ipsi cessans, ratione cujus potest exigere, & accipere solutionem illam in eo majore valore monetæ, quem habebunt eo tempore, ad quod servaturus erat suos aureos, ut notant Molina D. 311. Lugo, & alii l. c.

Nec

Nec obstat, quòd lucrum cessans non debeatur, nisi deducatur in pactum; nam in hoc casu deducitur in pactum saltem sub conditione, ut advertit citt. Lugo, hoc ipso enim, quòd petas, ut pecunia in eadem specie, & quantitate reddatur, eo ipso petis, ut reddatur cum majore valore, si fortè valor interim crescat.

Nec obest hïc scientia mutuantis, nec ignorantia mutuatarii de valore augendo; nam illa ignorantia non infertur injuriosè à mutuante, sed duntaxat non aufertur, quam auferre non tenetur, nec potest ob silentium secreti, quòd revelare non potest, adeòque sicut validus esset contractus, si mutuans ignoraret variationem valoris, sic validus erit, licèt mutuans id sciverit, quia onus re ipsa non est majus ex eo, quòd unus periculum sciverit; nec habenda est ratio illius scientiæ privatæ incommunicabilis. Accedit, quòd illa ignorantia mutuatarii non versetur circa substantiam contractus, quia licèt mutuans privata scientia augmentum pecuniæ futurum noverit, moraliter tamen, & in communi estimatione periculum illud ignoratur, & pecunia retinet totum suum valorem, & consequenter onus reddendi tot numos aureos in æquali quantitate cum illo augmento communiter non æstimatur majus, quàm apprehendatur à mutuatario: unde si-

cut potes mutuare pecuniam, et si scias brevi ejus valorem minuendum cum obligatione mutuatarii reddendi æqualem valorem, ut dictum est suprà, quia tua scientia non minuit præsentem pecuniæ valorem; ita poteris mutuare eandem cum obligatione reddendi æqualem valorem, licèt scias brevi ejus valorem augendum, quia tua præscientia non auget onus illud, nec ignorantia mutuatarii versatur circa ejus substantiam, sed circa rem futuram, quæ in communi æstimatione non facit esse onus diversum, quando communiter id ignoratur: atque adeò sicut in priori casu de decremento pecuniæ obligatio mutuatarii est adhuc sufficienter voluntaria: ita & in posteriori casu de augmento pecuniæ, quia etiam in priori casu mutuatarius non acciperet fortè mutuum, si sciret pecuniam brevi minuendam; sicut fortè non acciperet in posteriori casu, mutuum cum eo pacto, si sciret monetam brevi fore augendam; Rectè tamen notat hïc citt. Lugo si mutuans sine gravi suo incommodo possit, teneri monere mutuatarium, ut vel mutuum non petat, vel pecuniam non expendat, donec ejus valor augeatur, idque saltem ex charitate.

Ad 3. Q. non nulli cum Joan. Medina de restit. q. 32. §. inde inferitur, & Petr. Ledesm. p. 2. tr. 8. c. 35. concl. 4. censuerunt, licitum esse aliquid accipere ultra sortem

ratione solius carentiæ pecuniæ, seu pro obligatione non repetendi mutuum ante certum tempus v. g. ante annum &c. Quia obligatio non repetendi mutuum intra certum tempus est pretio æstimabilis, & mutuans ita mutuando se privat interea potestate cum tali pecunia negociandi.

Verùm dicendum est cum communi sententia id illicitum, & usurarium esse. Ita Lugo *D. 25. sect. 3. Salas dub. 9. n. 12. Less. l. 2. de just. c. 20. n. 126. Tamburl. 8. Decal. tr. 3. c. 8. §. 6. Turrian. D. 61. dub. 3. Laym. l. 3. tr. 4. c. 16. Molina D. 308.* vocans opinionem contrariam, novam, inauditam, & valde periculosam, utpote quæ latam viam aperit usuris, aliique communiter. Ratio est, quia carentia illa pecuniæ, & obligatio non repetendi mutuum ad tempus est intrinseca, & essentialis mutuo: ergo sicut pro mutuo nihil accipi potest sine vitio usuræ, ita nec pro carentia, seu obligatione non repetendi ante tempus, etiam longius, quia id aliud non est, quàm mutuum prorogatum, seu extensio beneficii gratuiti ad majus, seu longius tempus. Obligatio ergo non repetendi per annum licet aliquid addat supra mutuum in communi, non tamen addit aliquid supra hoc mutuum in individuo; quia omne mutuum affert secum obligationem non repetendi per aliquod tempus, alioquin esset merum precarium: mutuum au-

tem ad mensem, vel annum affert obligationem non repetendi per mensem, vel per annum: ergo sicut pro prima obligatione ad primum tempus v. g. ad mensem nihil potest peti, quia est intrinseca primo mutuo, ita neque poterit pro secunda obligatione ad secundum mensem v. g. vel pro tertia ad tertium &c. quia etiam hæc est intrinseca secundo mutuo, seu continuationi primi mutui, quod prorogatur, & est virtualiter multiplex.

P. 2, quia si opposita sententia esset vera, & ratione solius prorogationis liceret aliquid ultra sortem exigere, nullus contractus esset re ipsa usurarius, quia omnes contractus, qui aliàs reprobantur tanquam usurarii, liciti essent additis solum hisce verbis: ego nolo lucrum pro mutuo, sed pro obligatione, quâ ultra mutuum me obligo ad non repetendum illud intra tantum tempus: imò posset mutuans ab initio mutuum dare ad brevissimum tempus, & dein prolongando ulterius, & ulterius tempus, aliquid ulterius, & ulterius ultra sortem exigere. Unde

Ad rationem in oppositum R. obligationem non repetendi nihil superaddere huic mutuo in specie, & individuo, ut supra insinuatum est. Dein etsi aliquid superadderet, mutuatarius jam sufficienter compensat obligationem non repetendi mutuum, dum solvens mutuum

tuum dat mutuanti facultatem utendi pecuniâ solutâ in perpetuum, & etiam ipse mutuatarius solvendo mutuum suo tempore privat se simili facultate, & quidem in perpetuum, & sicut mutuans mutuando privavit se facultate negotiandi cum illa pecunia, & lucrandi, ita postea redditur ipsi æqualis pecu-

nia cum facultate negotiandi cum illa, & lucrandi, quæ facultas æquivalet priori; sicque fit debita compensatio, quod si talis non fieret ob lucrum cessans, liceret ob hoc aliquid accipere, non tamen præcisè ratione temporis pro-rogati.

C A S U S XVIII.

De debitore moroso & restitutione ob damnum emergens & lucrum cessans.

Merchantius Mercator debet Juvenali mercatori duo millia fl. quorum solutionem diu distulit, tum ob detrimentum, quod in mercatura aliàs facere debuisset, tum ob magnum lucrum, quod inde percepit, ex quo factum est, ut Juvenalis non modicum damnum ex debiti dilatione passus fuerit.

QUÆR. I. An, & quando debitor ob damnum in propriis bonis emergens, aut lucrum cessans excusetur à restitutione statim facienda?

QUÆR. II. An quando debitor ex causa sufficiente excusetur à restitutione statim facienda, debeat postea ultra debitum ipsum restituere detrimentum lucri cessantis vel damni emergentis, quod Creditor ob dilationem restitutionis passus est?

QUÆR. III. An si debitor morosus sit in mora culpabili solvendi, & Ideo Creditor cogatur accipere pecuniam, & solvere interesse, debeat in conscientia id totum solvi ab ejus debitore, si prius non fuit de eo admonitus à suo Creditore?

110 **A**D I. Q. non nulli cum Cajetano v. restitutio, q. 6. & Soto l. 4. de just. q. 7. a. 4. discrimen faciunt inter debitorem ex delicto, & debitorem ex

alio titulo, & debitorem ex delicto censent statim teneri restituere, etiam cum magno suo detrimento; non item posteriorem.

Alii